

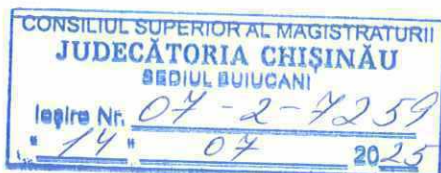


**JUDECĂTORIA
CHIȘINĂU**
(sediul Buiucani)

Republica Moldova, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200
Email: jbu@justice.md; Tel.: /+373 22/ 204 904
www.instante.justice.md



Dosarul penal nr. 1-2150/2019
(PIGD Nr.: 12-1-26170-08052019)



Doamnei Domnica MANOLE
Președintă a Curții Constituționale

MD-2004, mun. Chișinău,
str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, vă transmite pentru examinare, sesizarea cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolul 104 alineatul (1¹) și 367 alineatul (1¹) din Codul de procedură penală, ridicată de avocatul Ion Ticu în cauza penală nr. 1-2150/2019.

- Anexe:** 1) Încheierea din 11 iulie 2025, pe 3 file;
2) Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, pe 13 file;
3) Cererea de sesizare a Curții Constituționale, pe 5 file.

**Vicepreședinte interimar
al Judecătoriei Chișinău,
sediul Buiucani**

Sergiu STRATAN



CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

**prezentată în conformitate cu prevederile art. 135 al.(1), lit. a) și g) din
Constituție privind excepția de neconstituționalitatea unor prevederi din
articolele 104 al.(1/1) și 367 al.(1/1) din Codul de procedură penală**

1. AUTORUL SESIZĂRII:

Avocat Ion Ticu
Cabinetul avocatului "Ticu Ion"

2. Obiectul sesizării

1. Prezenta sesizare are drept obiect de examinare dispozițiile legale cuprinse în:

- Art. 104 al.(1/1) al Codului de procedură penală, prin prisma neinclunderii posibilității audierii inculpatului, care nu se află în stare de arest, prin intermediul videoconferinței, cu respectarea anumitor condiții, prevăzute, de exemplu, la audierea martorului prin intermediul videocnferinței prevăzute în art. 109 al.(3/2) și art. 109 al.(3/3) Cod de procedură penală;

- Art. 367 al.(1/1) ale Codului de procedură penală, de asemenea, prin prisma neinclunderii posibilității audierii inculpatului, care nu se află în stare de arest, prin intermediul videoconferinței, cu respectarea anumitor condiții, prevăzute, de exemplu, la audierea martorului prin intermediul videocnferinței prevăzute în art. 109 al.(3/2) și art. 109 al.(3/3) Cod de procedură penală;

în raport cu prevederile art. 16, art. 20, art. 21, art. 23, art. 26, coroborat cu art. 54 și 114 din Constituția Republicii Moldova.

3. Circumstanțele litigiului examinat de instanța de judecată

2. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani se află cauza penală privind acuzarea lui Grigore Gurău, Doroșchevici Dmitri și alții în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 217/1 al.(4) Cod penal.

3. Prin închierea instanței de judecată a fost dispusă examinarea cauzei penale în lipsa acestor doi inculpați pe motiv că ei sunt plecați peste hotare și au depus cereri privind examinarea cauzei în lipsa lor.

4. La ședința din 11.04.2025 de către partea apărării a fost depusă o cerere prin care a fost solicitată audierea inculpaților Grigore Gurău și Doroșchevici Dmitri prin intermediul videoconferinței întrucât ei se află peste hotare, nu au posibilitate de a reveni în țară, iar cauza penală este examinată în lipsa lor.

5. Prin încheierea instanței din 11.04.2025 consemnată în procesul verbal al ședinței de judecată judecătorul a respins cererea apărării, invocând că, la caz, legea nu prevede posibilitatea audierii inculpatului prin intermediul videoconferinței.

4. Expunerea pretinselor încălcări ale Constituției precum și a argumentelor în sprijinul acestor afirmații.

6. Republica Moldova a proclamat protejarea și promovarea drepturilor omului drept principii democratice fundamentale. Conform art. 1 al.(3) din Constituția Republicii Moldova *"Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate."*

7. Totodată, *"Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte"*, fapt expres indicat în art. 4 al.(1) din Constituție.

8. Întradevăr, (așa cum a constatat și instanța de judecată în încheierea sa din 11.04.2025, consemnată în procesul verbal al ședinței de judecată) Codul de procedură penală a țării noastre nu prevede posibilitatea audierii inculpatului prin intermediul videoconferinței, atunci când inculpatul se află peste hotare, iar revenirea lui în țară este dificilă.

9. În același timp, Codul nu exclude în general posibilitatea audierii inculpatului prin intermediul videoconferinței.

10. Art. 104 al.(1/1) al Codului de procedură penală prevede că *"Audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului aflat în detenție poate avea loc și prin intermediul videoconferinței, care se înregistrează, la sediul instituției penitenciare care dispune de mijloace tehnice corespunzătoare și verifică identitatea acestuia, în prezența unui apărător ales sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, ce se dispune prin încheiere motivată. Rezumatul declarațiilor bănuیتului, învinuitului, inculpatului se consemnează în procesul-verbal al audierii, cu mențiunea că audierea a fost efectuată prin intermediul videoconferinței."*

11. Prevederi similare se găsesc și în art. 367 al.(1/1) ale Codului de procedură penală, care menționează că *"La cererea inculpatului aflat în detenție sau din oficiu, instanța poate dispune, printr-o încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu sentința, audierea acestuia prin intermediul videoconferinței. Audiarea inculpatului aflat în detenție prin intermediul videoconferinței are loc la sediul instituției penitenciare care dispune de mijloace tehnice corespunzătoare și care verifică identitatea inculpatului. Participarea apărătorului la audierea prin intermediul videoconferinței este obligatorie. Suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal."*

12. Respectiv, în anumite situații, legate de privarea de libertate a inculpatului legiuitorul prevede posibilitatea audierii inculpatului prin intermediul videoconferinței.

13. Sub acest aspect partea apărării nu înțelege din ce cauză inculpatul care nu este privat de libertate nu ar avea posibilitatea de a fi audiat prin intermediul videoconferinței și nu înțelege rațiunea legiuitorului în acest sens?!

14. Mai mult ca atât, declarațiile inculpatului depuse de acesta în fața instanței de judecată prin participarea lui nemijlocit în ședința de judecată sau declarațiile depuse de acesta prin intermediul videoconferinței au aceeași valoare probantă, iar legiuitorul nu a prevăzut criterii de diferențiere a acestora. Țin să menționez că audierea inculpatului nearestat prin videoconferință nu contravine nici Convenției Europene, nici Constituției și nici Codului de procedură penală

și în sine, urmărește un scop legitim și face parte din respectarea dreptului la un proces echitabil.

15. În același ordine de idei, având în vedere modificările relativ recente la Codul de procedură penală, legiuitorul a permis audierea părților vătămate, a părților civile, a martorilor prin intermediul videoconferinței, atunci când acestea sunt peste hotare. La fel nu înțeleg omisiunea prevederii ca și inculpatul să fie audiat prin intermediul videoconferinței, atunci când este plecat peste hotare.

16. Prin oferirea posibilității audierii părților vătămate și a părților civile prin intermediul videoconferinței și prin refuzul de a oferi audierea inculpatului prin intermediul videoconferinței legiuitorul încalcă principiul egalității armelor într-un proces penal.

17. În același context vreau să amintesc că potrivit art. 315 Cod de procedură penală *"Procurorul, partea vătămată, partea civilă, apărătorul, inculpatul, partea civilmente responsabilă și reprezentanții lor beneficiază de drepturi egale în fața instanței de judecată în ce privește administrarea probelor, participarea la cercetarea acestora și formularea cererilor și demersurilor."*

18. Având în vedere că în majoritatea covârșitoare a cazurilor declarațiile părților vătămate și ale părților civile sunt probe ale acuzării și acestor figuri procesuale li se acordă dreptul de a fi audiați prin intermediul videoconferinței în fața instanței, iar declarațiile inculpatului în marea lor majoritate a cazurilor sunt probe ale apărării și acesta nu beneficiază de dreptul de a fi audiat în instanța de judecată prin intermediul videoconferinței, decât în cazul în care se află în arest, avem situația încălcării flagrante a drepturilor inculpaților și a principiului egalității armelor în procesul penal.

19. Respectiv, aceste norme, asupra cărora se solicită să se expună Înalta Curte nu corespund criteriilor de calitate a legii, nu sunt previzibile și clare, iar aplicarea lor contravine principiului legalității, al preeminenței dreptului într-un stat democratic, încalcă dreptul privind accesul liber la justiție și la apărare.

20. Art. 66 al.(1) din Codul de procedură penală îi garantează inculpatului dreptul la apărare, ca de altfel și Constituția țării noastre. În același context *"...Organul de urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată îi asigură învinuitului, inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege."* (art. 66 al.(1) Cod de procedură penală).

21. Audierea inculpatului prin intermediul videoconferinței este un mijloc al acestuia de a-și exercita dreptul la apărare și acest mijloc nu este interzis prin lege, dar este limitat în condiții neclarare printr-o lacună legislativă.

22. Limitarea dreptului inculpatului, care nu este arestat, de a fi audiat prin intermediul videoconferinței vine în contradicție cu dreptul la apărare consfințit în art. 26 al.(1) din Constituție.

23. Art. 26 al.(1) din Constituție prevede că dreptul la apărare este garantat.

24. Garanții ale dreptului la apărare se conțin în art. 66 al.(2), pct. 7), 8), 9) Cod de procedură penală care prevăd că *"Învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul: dacă acceptă să fie audiat, la cererea sa, să fie audiat în prezența apărătorului; să facă declarații sau să refuze de a le face, atrăgându-i-se atenția că dacă refuză să dea declarații nu va suferi nicio consecință defavorabilă, iar dacă va da declarații acestea vor putea fi folosite ca mijloace de probă împotriva sa; să dea explicații cu privire la învinuirea ce i se aduce sau să refuze de a le da; "*

25. Interdicția audierii inculpatului aflat peste hotare prin intermediul videoconferinței încalcă flagrant drepturile acestuia expuse mai sus.

26. Prin urmare, odată ce legea prevede posibilitatea audierii inculpatului arestat prin intermediul videoconferinței și nu indică nimic despre posibilitatea audierii inculpatului care nu este arestat prin intermediul videoconferinței, iar altă modalitate de audiere a acestuia nu este posibilă, acesta fiind plecat peste hotare, neavând posibilitate de a reveni în țară, mi se pare absolut eronată.

27. Art. 24 din Codul de procedură penală stipulează părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură. Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare.

28. Art. 20 din Constituție prevede că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nicio lege nu poate îngradi accesul la justiție.

29. Limitând dreptul unei părți a procesului de a a-și susține nevinovăția, nu numai că se încalcă dreptul la apărare, dar se încalcă și principiul constituțional al accesului la justiție.

30. Conform art. 54 din Constituția Republicii Moldova în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

31. Prevederile contestate în Codul de procedură penală, îngreuează dreptul inculpatului de a fi audiat, de a se apăra și de a se folosi de toate garanțiile procesuale, care într-o societate democratică condiționează procesul echitabil.

32. Art. 23 al.(2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile. Exigența accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatar. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret. Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, aceasta trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respective, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului. O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece testul previzibilității. Aceiași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești. La elaborarea unui act legislative,

legistaorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca aceasta să corespundă exigențelor calității, accesibilității și previzibilității. Totuși Curtea Europeană a menționat că, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. Nevoia de a evita rigiditatea excesivă și de a ține pasul cu circumstanțele schimbătoare presupune exprimarea unor legi în termeni care sunt, într-o mai mare sau mai mica măsură, vagi, iar interpretarea și aplicarea unor asemenea reglementări depinde de practică. Pe de o parte, utilizarea unor concept și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei prevederi legislative conduce la incompatibilitatea acesteia cu cerințele clarității și previzibilității, în privința efectelor sale.

33. În sprijinul sesizării înaintate și în susținerea argumentelor, întemeiem solicitarea pe următoarele prevederi legale:

1) Prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

2) Jurisprudența Curții Constituționale:

Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 al.(1), lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova:

71. Astfel, excepția de neconstituționalitate reprezintă o acțiune procesuală de apărare, prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței cu

prevederile Constituției a unor dispoziții legale aplicabile în cauza dedusă instanței de judecată.

80. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă, de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legislative cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

În sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 30 din 22.11.2018 privind excepția de neconstituționalitatea unor prevederi din articolul 521 alin. (2) din Codul de procedură penală (Sesizarea nr. 132g/2018):

24. Curtea a menționat că protecția persoanei (fizice sau juridice) constituie una dintre atribuțiile de bază ale statului, iar posibilitatea persoanei de a utiliza, în instanța de judecată, toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa constituie un remediu efectiv pentru asigurarea unui proces echitabil, principiu care se desprinde din cuprinsul articolului 20 alin. (1) din Constituție. De altfel, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut incidența dreptului la un proces echitabil pentru persoanele juridice în același mod în care acesta se manifestă în cazul persoanelor fizice. Se poate considera că și o societate comercială este acuzată de comiterea unei fapte penale (a se vedea, între altele, *Corigliano v. Italia*, 10 decembrie 1982, § 34).

26. Curtea a considerat incident articolul 26 din Constituție, deoarece dreptul la apărare constă din totalitatea prerogativelor și posibilităților pe care le au, potrivit legii, persoanele în vederea apărării intereselor lor. deoarece aceasta nu își va putea utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa...

3) Cod de procedură penală:

Articolul 17. Asigurarea dreptului la apărare

(1) În tot cursul procesului penal, părțile (bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă) au dreptul să fie asistate sau, după caz, reprezentate de un apărător ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, în condițiile legii.

(2) Organul de urmărire penală și instanța judecătorească sînt obligate să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile prezentului cod.

Articolul 24. Principiul contradictorialității în procesul penal

(3) Părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind învestite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură.

(4) Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare.

Articolul 104. Audierea bănuितului, învinuitului, inculpatului

(1¹) Audierea bănuितului, învinuitului, inculpatului aflat în detenție poate avea loc și prin intermediul videoconferinței, care se înregistrează, la sediul instituției penitenciare care dispune de mijloace tehnice corespunzătoare și verifică identitatea acestuia, în prezența unui apărător ales sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, ce se dispune prin încheiere motivată. Rezumatul declarațiilor bănuितului, învinuitului, inculpatului se consemnează în procesul-verbal al audierii, cu mențiunea că audierea a fost efectuată prin intermediul videoconferinței.

Articolul 109. Modul de audiere a martorului

(3²) În cazul în care asigurarea prezenței martorului la audiere este dificilă din cauza aflării acestuia peste hotarele Republicii Moldova, din cauza executării pedepsei într-un penitenciar din Republica Moldova, din cauza internării într-o instituție medicală sau din cauza unor dizabilități locomotorii, procurorul, printr-o ordonanță motivată, sau instanța de judecată, printr-o încheiere motivată, poate decide audierea acestuia prin intermediul videoconferinței, la cererea părților sau din oficiu. În acest caz, audierea martorului prin intermediul videoconferinței are loc, după caz, la sediul misiunii diplomatice sau al oficiului consular al Republicii Moldova, la sediul instituției penitenciare, al instituției medicale, al instituției de asistență socială, al autorității tutelare sau al organului de probațiune, care dispun de mijloacele tehnice corespunzătoare și verifică identitatea martorului.

(3³) Dacă deplasarea martorului la locurile menționate la alin. (3²) este imposibilă, audierea acestuia poate avea loc în alte locuri, cu condiția respectării confidențialității declarațiilor.

Articolul 315. Egalitatea în drepturi a părților în fața instanței

Procurorul, partea vătămată, partea civilă, apărătorul, inculpatul, partea civilmente responsabilă și reprezentanții lor beneficiază de drepturi egale în fața instanței de judecată în ce privește administrarea probelor, participarea la cercetarea acestora și formularea cererilor și demersurilor.

Articolul 367. Audierea inculpatului

(1¹) La cererea inculpatului aflat în detenție sau din oficiu, instanța poate dispune, printr-o încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu sentința, audierea acestuia prin intermediul videoconferinței. Audierea inculpatului aflat în detenție prin intermediul videoconferinței are loc la sediul instituției penitenciare care dispune de mijloace tehnice corespunzătoare și care verifică identitatea inculpatului. Participarea apărătorului la audierea prin intermediul videoconferinței este obligatorie. Suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal.

Articolul 369. Audierea celorlalte părți

(1) Audierea părții vătămate, inclusiv audierea prin intermediul videoconferinței, se efectuează în conformitate cu dispozițiile ce se referă la audierea martorilor și care se aplică în mod corespunzător. Victima sau, după caz, partea vătămată, la cererea acesteia sau la demersul procurorului, poate fi audiată în lipsa inculpatului, asigurându-i ultimului posibilitatea de a lua cunoștință de declarații și de a pune întrebări persoanei audiate.

(2)

Articolul 370. Audierea martorilor

(2¹) În cazul în care asigurarea prezenței martorului în ședința de judecată este dificilă din cauza aflării acestuia peste hotarele Republicii Moldova, din cauza executării pedepsei în penitenciarele din Republica Moldova, din cauza internării într-o instituție medicală sau a dizabilităților locomotorii, instanța de judecată, prin încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu sentința, poate decide, la cerere sau din oficiu, audierea acestuia prin intermediul videoconferinței în condițiile art.109 alin.(3²) sau (3³). În acest caz se verifică identitatea martorului. Suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal.

V. Cerințele autorului sesizării

În baza celor expuse solicit să fie declarat neconstituțional:

Art. 104 din Codul de procedură penală în partea ce ține de lipsa prevederilor privind audierea inculpatului care nu este arestat prin videoconferință.

Art. 367 din Codul de procedură penală în partea ce ține de lipsa prevederilor privind audierea inculpatului care nu este arestat prin videoconferință.

VI. Lista actelor ce urmează a fi anexate:

1. Încheierile prin care instanța a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpaților

2. Încheierea din 04.11.2025 prin care instanța a respins cererea privind audierea inculpaților prin intermediul videoconferinței.

Anterior Curtea Constituțională nu s-a expus asupra constituționalității dispozițiilor legale criticate prina această sesizare.

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Avocat Ion Ticu

Digitally signed by Ticu Ion
Date: 2025.05.29 11:39:57 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ



ÎN C H E I E R E

11 iulie 2025

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani),
în următoarea componență:
Președintele ședinței, judecătorul
Grefierul

Stella Bleșceaga
Marcela Sajin

cu participarea:

Procurorului
Apărătorilor

Dumitru Ștefîrța
Ion Ticu, Tatiana Tampei, Nicolae Marandici, Ivan Talpiș,
Silviu Burlacu, Adrian Cebotari,
Ian Dogotari și Valeriu Scutelnic
Igor Toma, Alexandr Bedros și Vadim Hariton

Inculpaților

în absența:

Apărătorilor
Inculpaților

Iulian Timotin și Tatiana Lepădatu
Tudor Cheltuială, Dmitrii Doroshevici, Grigore Gurău,
Maxim Marțîniuc, Petru Muntean

examinând în ședință publică cererea apărătorului Ion Ticu privind sesizarea Curții Constituționale cu privire la excepția de neconstituționalitate în cauza penală de învinuire a lui a lui Petru Muntean, Vadim Hariton, Maxim Marțîniuc, Dmitrii Doroshevici, Alexandr Bedros, Tudor Cheltuială, Grigore Gurău, Igor Toma și Iurie Munteanu de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), (3), art. 217¹ alin. (4) lit. b), d) din Codul penal,

c o n s t a t ă :

În procedura judecătorului Stella Bleșceaga se află în examinare cauza penală de învinuire a lui a lui Petru Muntean, Vadim Hariton, Maxim Marțîniuc, Dmitrii Doroshevici, Alexandr Bedros, Tudor Cheltuială, Grigore Gurău, Igor Toma și Iurie Munteanu de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), (3), art. 217¹ alin. (4) lit. b), d) din Codul penal.

Apărătorul Ion Ticu a depus o cerere prin care solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolelor 104 alineatul (1¹) și 367 alin. (1¹) din Codul de procedură penală.

În acest context, apărătorul consideră că dispozițiile cuprinse în conținutul articolul 54 alineatul (1) punctul 1) din Codul de procedură penală contravin articolelor 16, 20, 21, 23 și 26 coroborate cu articolele 54 și 115 din Constituția Republicii Moldova.

Fiind pusă în discuție cererea apărătorului, ultimul a fost de acord cu aceasta, solicitând ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Analizând solicitarea formulată de către apărătorul Victor Munteanu privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța o admite, din considerentele expuse *infra*:

Din conținutul solicitării de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta vizează integral textele articolelor 104 alineatul (1¹) și 367 alineatul (1¹) din Codul de procedură penală, prin omisiunea legiuitorului de includere a posibilității audierii inculpatului, care nu se află în stare de arest, prin intermediul videoconferinței.

În acest context, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, a relevat următoarele: "82. judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau

reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.”.

Totodată, potrivit art. 7 alin. (3)-(3³) din Codul de procedură penală, ”(3) În cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora. (3¹) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. (3²) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă. (3³) Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile indicate la alin. (3¹), instanța de judecată refuză, prin încheiere, ridicarea excepției de neconstituționalitate. Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond”.

Astfel, instanța menționează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

Prin urmare, sub aspectul verificării întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, instanța menționează că norma vizată de către apărător constituie obiect al controlului de constituționalitate.

De asemenea, ridicarea excepției de neconstituționalitatea a fost solicitată de către o parte în proces, iar norma vizată, în maniera solicitată, nu a mai făcut obiectul controlului de constituționalitate. În acest sens, instanța menționează că, potrivit paginii oficiale web a Curții Constituționale, în prezent, nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile articolelor din Codul de procedură penală, la care s-a referit autorul sesizării.

Prin urmare, norma solicitată pentru controlul de constituționalitate, privind participarea inculpatului, care nu este arestat, prin intermediul videoconferinței, urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei date, în contextul solicitării apărătorului de audiere a inculpatului, care se află peste hotarele țării, prin videoconferință.

Respectiv, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor de drept cu Constituția, instanța admite solicitarea apărătorului Ion Ticu, în interesele inculpaților Grigore Gurău și Dmitri Doroșchevici, și ridică excepția de neconstituționalitate a articolelor 104 alineatul (1¹) și 367 alin. (1¹) din Codul de procedură penală.

În concordanță cu cele menționate, instanța precizează că în cauza *Ivanciuc împotriva României* (decizia nr.18624/03), fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat: „Este conform funcționării unui asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurându-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluționeze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise, nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională,

chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la articolul 6 § 1 al Convenției, în special atunci când un asemenea refuz este atins arbitrar (*Coëme și alții împotriva Belgiei*, § 114 și *Wynen împotriva Belgiei*, § 41)”.
Totodată, în cauza *Pronina împotriva Ucrainei* (nr. 63566/00), Curtea Europeană a statuat că dispozițiile Convenției Europene nu garantează dreptul de acces la o instanță cu competența de a invalida sau de a nesocoti o dispoziție legală, ori de a da o interpretare oficială acesteia. De asemenea, a reținut că prevederile art. 6 din Convenție nu garantează dreptul ca o instanță națională sau internațională să fie sesizată cu o chestiune prejudiciară. În același timp, față de sistemul de drept ucrainean, în care persoanele fizice nu pot sesiza direct instanța constituțională, ci numai prin intermediul instanțelor de fond, care au o marjă de apreciere în privința sesizării, Curtea Europeană a statuat că instanțele au omis să analizeze cererea reclamantei din punctul de vedere al compatibilității cu dispozițiile constituționale și, prin urmare, ignorând acest aspect, deși era specific, important și pertinent, au determinat încălcarea dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenție.

Respectiv, tot Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016 (par. 86-87) a reținut că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprie instanței judecătorești, iar având în vedere cele menționate, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

În conformitate cu articolele 7 și 342 din Codul de procedură penală, instanța de judecată,

d i s p u n e :

Se admite cererea apărătorului Ion Ticu, care acționează în interesele lui Grigore Gurău și Dmitrii Doroșchevici, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a articolului 104 alineatul (1¹) și articolului 367 alineatul (1¹) din Codul de procedură penală.

Se remite Curții Constituționale prezenta Încheiere, Cererea de sesizare a Curții Constituționale și Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, pentru examinarea acesteia conform competenței.

Încheierea este definitivă.

**Președintele ședinței,
Judecător**

semnătură

Stella BLEȘCEAGA

Copia corespunde originalului, judecător